

Визначення індивідуальних властивостей особистості на основі аналізу аватарок

Анотація. У статті представлено результати дослідження щодо кореляції між змістом аватарки та індивідуальними особливостями (темпераменту) особистості підлітка. Визначено, що аватарка – це електронна візуалізація особистості та її відношення до себе і навколишнього світу, яка відображає основні психічні властивості особистості. Експериментально встановлено, що ступінь відповідності аватарок учасників команди, яка досліджувалася склав 90%. Енергійні типи темпераменту (сангвініки та холерики) успішно ідентифікуються та повністю співпадають за змістом аватарок з ключовими рисами у 100% випадків. Інертно-аморфні флегматики і меланхоліки ідентифікується з аватарками у 80% випадків.

Ключові слова: індивідуальні властивості, аватарка, темперамент, експеримент, оперативна діагностика.

О.Б. Мудрик. Определение индивидуальных особенностей личности на основании анализа аватарок

Аннотация. В статье представлены результаты исследования по корреляции между содержанием аватарки и индивидуальными особенностями (темперамента) личности подростка. Определено, что аватарка - это электронная визуализация личности и ее отношения к себе и окружающему миру, которая отражает основные психические свойства личности. Экспериментально установлено, что степень соответствия аватарок участников исследованной команды составляет 90%. Энергичные типы темперамента (сангвиники и холерики) успешно идентифицируются и полностью совпадают по содержанию аватарок с ключевыми чертами в 100% случаев. Инертно-аморфные флегматики и меланхолики идентифицируется с аватарками в 80% случаев.

Ключевые слова: индивидуальные свойства, аватарка, темперамент, эксперимент, оперативная диагностика.

O. Mudryk. Establishing individual peculiarities of a personality based on an analysis of the avatars

Summary. The article presents the results of correlation between the avatar's content and the individual peculiarities (temperament) of the teenager's personality. It is determined that the avatar is an electronic visualization of the individual and his relation to himself and the outward things, which reflects the basic psychological properties of the individual. It has been experimentally established that the avatars of the investigated members team's compliance degree is 90%. Energetic types of temperament (sanguine and choleric) are

successfully identified and fully match the avatar's content and the main features in 100% of cases.

Keywords: individual properties, avatars, temperament, experiment, operative diagnostics.

Постановка проблеми. Сучасне суспільство визначається науковцями як інформаційне, що виникло на основі прискореного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій і, насамперед Інтернету. Віртуальна реальність, що сформувалася на його основі займає важливу частину життя сучасних підлітків. Можна констатувати на даний час, що особистість формується під час перебування у віртуальному просторі. Впливи віртуальної реальності все активніше впливають на формування особистості підлітків, а перенесення великої частки поведінкової активності до віртуальної реальності, робить її джерелом репрезентативної інформації щодо змісту індивідуальних психічних властивостей.

Проникнення інформаційних технологій та Інтернету у всі сфери життя призводить до збільшення кількості екзогенних факторів, що спричиняють негативний вплив на особистість підлітків. Загально визнаною у науковому та освітньому середовищі є проблема збільшення кількості деструктивних станів українських підлітків. Її вирішення (згідно Закону України «Про загальну середню освіту») має бути одним з пріоритетних напрямів розвитку системи загальної середньої освіти, яка у відповідності до діючого законодавства має забезпечити збереження і зміцнення фізичного та психічного здоров'я учнів.

Поведінка дітей та підлітків у віртуальному світі також має стати об'єктом пильної уваги батьків, вчителів та шкільних психологів. Її прояви у тому числі й аватарки, є джерелом інформації, що може свідчити про негативні зміни у психічному стані особистості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема визначення змісту та механізмів формування психічних властивостей особистості набула класичного методологічного характеру. Дослідження, що присвячені визначенню змісту дефініції поняття «психічні властивості» можна розподілити на два методичні підходи. Представники першого: І. Кант, С.А. Рубінштейн, С.Д. Максименко [1], зосереджують свою увагу на ідентифікації факторів під впливом яких формуються психічні особливості. Представники другого: П.А. М'ясоїд [2], Р.С. Немов [3], В.Г. Красько [4] та інші дослідники, первинним вважають предметний перелік складових елементів поняття (темперамент, здібності, характер, спрямованість), вказують на їх індивідуальний характер та визначальну роль щодо особистості. Другий підхід є методологічним підґрунтям для

розвитку методик визначення психічних властивостей за проявами поведінки.

Проблема використання аналізу аватарок для визначення змісту психічних властивостей особистості є маловивченою. Окремі питання щодо вивчення психологічного змісту аватарок та їх класифікації розглядаються у працях Ю.А.Антонова, С.А.Дьоміна, дослідники вважають, що мета використання електронної візуалізації полягає в індивідуалізації присутності особистості у мережі та є джерелом інформації про психічний її властивості, стан [5]. Професор психології в університеті Райдера Дж.Сулер обґрунтовує концепцію аватаротерапії, згідно якої за допомогою аватарки можна моделювати поведінку людини [6].

Мета представленої дослідження полягає у визначенні ступеню взаємозв'язку між психічними властивостями особистості та змістом аватарок, можливості використання моніторингу та аналізу аватарок в якості інструментів оперативної діагностики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Загальновизнаною у психології є теза про те, що кожна людина є носієм індивідуальних психічних властивостей, які роблять особистість багатогранною та несхожою на оточуючих. Від характеру психічних властивостей залежить поведінка людини в цілому та її реакції на конкретні події, що відбуваються в її житті. Розглянувши та проаналізувавши різні погляди щодо змісту поняття «психічні властивості», можемо визначити репрезентативний перелік його складових елементів: темперамент, характер, здібності, спрямованість. Функцію якісної основи цієї структури відіграє темперамент – сукупність індивідуальних властивостей людини, що мають вроджений характер, які визначають динаміку, інтенсивність, швидкість, врівноваженість діяльності або поведінки людини. Саме властивості темпераменту та їх зв'язок з обраними аватарками ми упровадили для нашого дослідження.

Термін «аватар» вперше був використаний у комп'ютерній грі в 1985 р. Слово «аватар» в індуїзмі означає істоту, яка уособлює бога. Вважається, що один бог може мати безліч втілень, що відрізняються своїм виглядом, можливостями та характером [7]. Аватарка може бути як довільною картинкою, так і документальною чи обробленою фотографією користувача, яку він обирає особисто. Аватарка – це електронна візуалізація особистості та її відношення до себе і навколишнього світу, яка відображає основні психічні властивості особистості.

Для перевірки гіпотези щодо відповідності змісту аватарки психічним властивостям особистості (темпераменту) було проведено констатувальний експеримент.

Дослідження проводилося у Футбольній академії «ГІРНИК» (м.Кривий Ріг) у вересні-грудні 2018 року. Загальна вибірка склала 18 досліджуваних команди U-13 тринадцятирічного віку.

У результаті дослідження типів темпераменту за методикою Г.Айзенка було одержано наступні результати. Виявлено, що переважають у команді флегматики – 33%, їм притаманна помітна розміреність, спокій, надійність. Холериків – 28% серед досліджуваних. У них спостерігаються часті зміни настрою, вони активні, але в той же час імпульсивні, бувають образливими та агресивними. Сангвініків – 22%, вони як правило комунікативні, відкриті, жваві, ініціативні, часто безтурботні і не завжди схильні доводити справу до кінця. 17% досліджуваних – меланхоліки. Це дуже чутливі підлітки, як правило, спостережливі, тривожні, мало контактні, песимісти.

Під час дослідження аватарок учнів ми проаналізували, як вони представили себе у соціальних мережах. Вісім досліджуваних обрали власні фото, у трьох – це персонажі з мультфільмів, п'ятеро мають на аватарці картинки, а двоє учнів не користуються ніякими зображеннями. Ми проаналізували кожну візуалізацію. На основі аналізу змісту автарок та їх співвіднесення з типом темпераменту, ми прийшли до висновку про наявність взаємозв'язку, який проявляється у певних загальних рисах змісту електронних візуалізацій носіїв одного типу темпераменту, а також відповідності змісту аватарок ключовим рисам чотирьох типів темпераменту, див. табл. 1.

Таблиця 1

Загальні риси аватарок у носіїв різних типів темпераментів та їх відповідність

Тип темпераменту	Ключові характеристики типу темпераменту	Зміст аватарок та ступінь їх відповідності ключовим характеристикам у %*
Сангвінік	Врівноваженість, активність, комунікабельність	Аватарка відображає активне, позитивне ставлення до подій, що відбуваються у житті та до самого себе у цих подіях (усміхнене власне фото, фото команди під час нагородження, веселий мультяшний герой) 100% співпадіння з ключовими рисами
Холерик	Неврівноважений, енергійний, емоційні переживання, протилежні настрої, напади дратівливості	Завжди зображує себе на одинці, скриває обличчя або очі на власних фотографіях, часто агресивні зображення (хижаки) 100% співпадіння з ключовими рисами

Флегматик	Спокійний, або інертний, наполегливий в роботі, неквапливий у прийнятті рішень має спокійну міміку, жести й мову	Відсутнє власне зображення, уособлює себе з улюбленими героями або відомими особистостями (аніме, фотографії відомих футболістів) 80% співпадіння з ключовими рисами
Меланхолік	Вразливий, нерішучий, слабовільний, страждає, переживаючи навіть невеликі неприємності	Зображення себе відсутнє, може зображати успішних представників важливої для нього сфери діяльності 80% співпадіння з ключовими рисами

*Ступінь співпадіння визначалася експертним шляхом.

За результатами експертної оцінки ступеня відповідності аватарок учасників команди, яка досліджується він склав 90%. Необхідно зазначити, що енергійні типи темпераменту (сангвініки та холерики) успішно ідентифікуються та повністю співпадають за змістом аватарок з ключовими рисами. Інертність та аморфність флегматиків і меланхоліків ідентифікується з аватарками у 80% випадків.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок. Проведений експеримент підтвердив гіпотезу про те, що зміст аватарки відображає індивідуальні особливості особистості підлітка (зокрема, темпераменту). Отримані результати підтверджують можливість використання аналізу аватарок в якості інструменту оперативної діагностики. Ця проблема потребує подальшого докладного дослідження та систематизації відповідних закономірностей у межах наукової роботи профільних установ.

Список використаної літератури

1. Загальна психологія /За загальною редакцією академіка С.Д. Максименка. Пудручник. – 2-ге вид. – Вінниця: Нова Книга, 2004. – 704 с.
2. М'ясоїд П. А. Загальна психологія: Навч. Посіб. 3-тє вид. / А.П. М'ясоїд. - К.: Вища школа, 2004. – 487 с.
3. Немов Р.С. Психологія: Учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений: В 3 кн. - 4-е изд. / Р.С. Немов. – М.: ВЛАДОС, 2003. – 688 с.
4. Красько В.Г. Психология и педагогика. Завтра экзамен: учебное пособие / В.Г. Красько. – СПб.: Питер, 2007. – 272 с.
5. Антонова Ю.А., Демина С.А. Аватар как элемент самопрезентации в социальной сети / Ю.А. Антонова, С.А. Демина // Лингво-культурология, 2010. – № 4. С. 15-20.
6. International Journal of Applied Psychoanalytic Studies Int. J. Appl. Psychoanal. Studies 14(1): 97-102 (2017) / Пер.: Щепилина Е.А.
7. Каррыев Б. ИТ революция: Хроники 1904-2015: Коммуникации, Интернет, Масс-Медиа / Б. Каррыев. – SIBIS, 2015. – 311 с.

